

POSTANOWIENIE

Dnia 22 kwietnia 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Kwaśniewski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Dariusz Dończyk

SSN Bogumiła Ustjanicz

w sprawie z wniosku A. G. i W. G.

przy uczestnictwie L. G., M. G., W. G., Przedsiębiorstwa M. i W. G. „A(...)” spółki jawnej z siedzibą w B.

o ustalenie sposobu korzystania z rzeczy wspólnej,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 22 kwietnia 2010 r.,

zażalenia wnioskodawców

na postanowienie Sądu Okręgowego w P.

z dnia 26 listopada 2009 r., sygn. akt II Ca (...),

uchyla zaskarżone postanowienie i zasądza od uczestników postępowania na rzecz wnioskodawców kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem kosztów postępowania zażaleniowego przed Sądem Najwyższym.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 26 listopada 2009 r. Sąd Okręgowy w P., działając na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c., odrzucił skargę kasacyjną wnioskodawców od postanowienia tego Sądu z dnia 11 sierpnia 2009 r., wydanego w sprawie o ustalenie sposobu korzystania z rzeczy wspólnej, uznając ją za niedopuszczalną z mocy art. 519¹ § 4 pkt 2 k.p.c.

Wnioskodawcy zaskarżyli zażaleniem postanowienie odrzucające ich skargę kasacyjną, zarzucając błędną wykładnię art. 206 k.c., polegającą na przyjęciu, iż przepis ten oraz podział *quoad usum* dotyczą zarządu związanego ze współwłasnością.

W uzasadnieniu zażalenia skarżący wywodzą, że wyłączenie dopuszczalności skargi kasacyjnej na podstawie art. 519¹ § 4 pkt 2 k.p.c. odnosi się do spraw dotyczących zarządu związanego ze współwłasnością, które należy odróżnić od spraw umownego i sądowego ustalenia korzystania z rzeczy wspólnej, tj. korzystania z takiej rzeczy przez dokonanie podziału *quoad usum*. Te ostatnie sprawy nie mogą być – zdaniem żalących – kwalifikowane jako sprawy dotyczące zarządu związanego ze współwłasnością.

Wnioskodawcy wywodzą, że niedopuszczalność skargi kasacyjnej w sprawach dotyczących podziału *quoad usum* występuje tylko wtedy, gdy podstawą rozstrzygnięcia jest art. 201 k.c., a Sąd odwoławczy błędnie założył, iż podział *quoad usum* jest w każdym przypadku czynnością zwykłego zarządu, bez dokonania jakichkolwiek ustaleń w tym zakresie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie zasługiwało na uwzględnienie, ponieważ rację mają wnioskodawcy, że nie wszystkie sprawy zmierzające do ustalenia przez Sąd sposobu korzystania z rzeczy wspólnej są zawsze sprawami dotyczącymi zarządu związanego ze współwłasnością w rozumieniu art. 519¹ § 4 pkt 2 k.p.c. Sprawami takimi są m.in. sprawy o podział rzeczy *quoad usum*, ale tylko wtedy gdy podstawą rozstrzygnięcia jest art. 201 k.c. W orzecznictwie wyraźnie przesądzone, że sprawa, w której wnioskodawca żąda – na podstawie art. 201 k.c. – upoważnienia sądowego do dokonania oznaczonej czynności z zakresu zarządu nieruchomością, jest sprawą dotyczącą zarządu związanego ze współwłasnością, w której z mocy art. 519¹ § 4 pkt 2 nie przysługuje skarga kasacyjna (postanowienie SN z dnia 7 czerwca 2006 r., III CZ 30/06, niepubl. postanowienie SN z dnia 17 lipca 1997 r., III CZ 30/97 niepubl.; postanowienie SN z dnia 6 marca 1997 r., I CZ 7/97, niepubl.).

Innymi słowy, sprawy m.in. o podział rzeczy *quoad usum* zaliczają się także do spraw wymienionych w art. 519¹ § 4 pkt 2 k.p.c., o ile odnoszą się do zarządu rzeczą wspólną i są rozpoznawane według przepisów art. 611 – 616 k.p.c. (v. postanowienie SN z dnia 15 grudnia 2005 r. II CZ 113/05, niepubl. i powołane w jego uzasadnieniu orzecznictwo).

Tymczasem w sprawie niniejszej wnioskodawcy domagali się ustalenia przez Sąd sposobu korzystania z rzeczy wspólnej poprzez nakazanie uczestnikom wpuszczania wnioskodawcy na teren określonej posesji i umożliwienia mu swobody w sposobie przejścia przez nią w określony we wniosku sposób. Nadto wnioskodawca domagał się orzeczenia przez Sąd, że ma on jako współwłaściciel możliwość swobodnego poruszania się po terenie nieruchomości i użytkowania 1/3 jej części na własne cele.

Takie określenie żądań wniosku nie kwalifikuje sprawy jako dotyczącej zarządu nieruchomością wspólną na podstawie art. 201 k.c., ponieważ wnioskodawcy domagali się w istocie dopuszczenia ich przez sąd do wykonywania współposiadania nieruchomości wspólnej. Tymczasem w piśmiennictwie wyraźnie podkreślono, że nie wolno utożsamiać korzystania z rzeczy wspólnej z czynnościami zarządu rzeczą wspólną, choćby nawet jak najszerzej pojmować sprawowanie zarządu. Innymi słowy, wskazano na niedopuszczalność utożsamiania m.in. sądowego ustalenia zasad wykonywania zarządu z równoległym, jednakże z odrębnym, zagadnieniem sądowego ustalenia sposobu korzystania z rzeczy wspólnej, co dostrzega także ustawodawca wyraźnie rozróżniając w art. 221 k.c., m.in. orzeczenia sądowe określające zarząd oraz sposób korzystania z rzeczy wspólnej. Na podstawie art. 206 k.c. każdemu ze współwłaścicieli przysługuje roszczenie „o dopuszczenie do współposiadania i korzystania z rzeczy wspólnej”, którego sprecyzowanie warunkowane jest okolicznościami konkretnej sprawy, a zwłaszcza przejawem występującego naruszenia uprawnień poszczególnych współwłaścicieli. W grę może wchodzić zarówno roszczenie o dopuszczenie do współposiadania, jak też roszczenie o dokonanie podziału quoad usum. Ochrona współwłaściciela przed naruszeniem uprawnień do korzystania z rzeczy wspólnej – w zależności od rodzaju naruszenia – może być realizowana poprzez roszczenie o dopuszczenie do współposiadania lub roszczenie o przywrócenie stanu zgodnego z prawem i zaniechanie naruszeń (por. wyrok SN z dnia 9 lipca 2003 r., IV CKN 325/01, niepubl.), przy czym spraw wszczętych w następstwie zgłoszenia takich roszczeń na podstawie art. 206 k.c. nie można utożsamiać ze sprawami dotyczącymi zarządu związanego ze współwłasnością.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁶ k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania zażaleniowego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i art. 99 k.p.c. oraz na podstawie § 11 ust. 1 pkt 3 w zw. z § 12 ust. 2 pkt 2

rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. (Dz.U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).